

Účast veřejnosti při ochraně životního prostředí

jaro 2012
I. Průchová

Aarhuská úmluva

- Sdělení MZV č. 124/2004 Sb.m.s. Úmluva o přístupu k informacím, účasti veřejnosti na rozhodování a přístupu k ochraně ve věcech životního prostředí
- Dne 17. 2. 2005 ratifikovalo Aarhuskou úmluvu Evropské společenství.

Související prameny

- Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2003/35/ES o účasti veřejnosti na vypracování některých plánů a programů týkajících se životního prostředí
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1367/2006 o použití ustanovení Aarhuské úmluvy o přístupu k informacím, účasti veřejnosti na rozhodování a přístupu k ochraně ve věcech životního prostředí na orgány a subjekty Společenství

Aarhuská úmluva

3 pilíře

```
graph TD; A[3 pilíře] --- B[Přístup k informacím]; A --- C[Účast veřejnosti na rozhodování]; A --- D[Přístup k právní ochraně];
```

Přístup k informacím

Účast veřejnosti
na rozhodování

Přístup k právní
ochraně

Definice „veřejnosti“ podle Aarhuské úmluvy

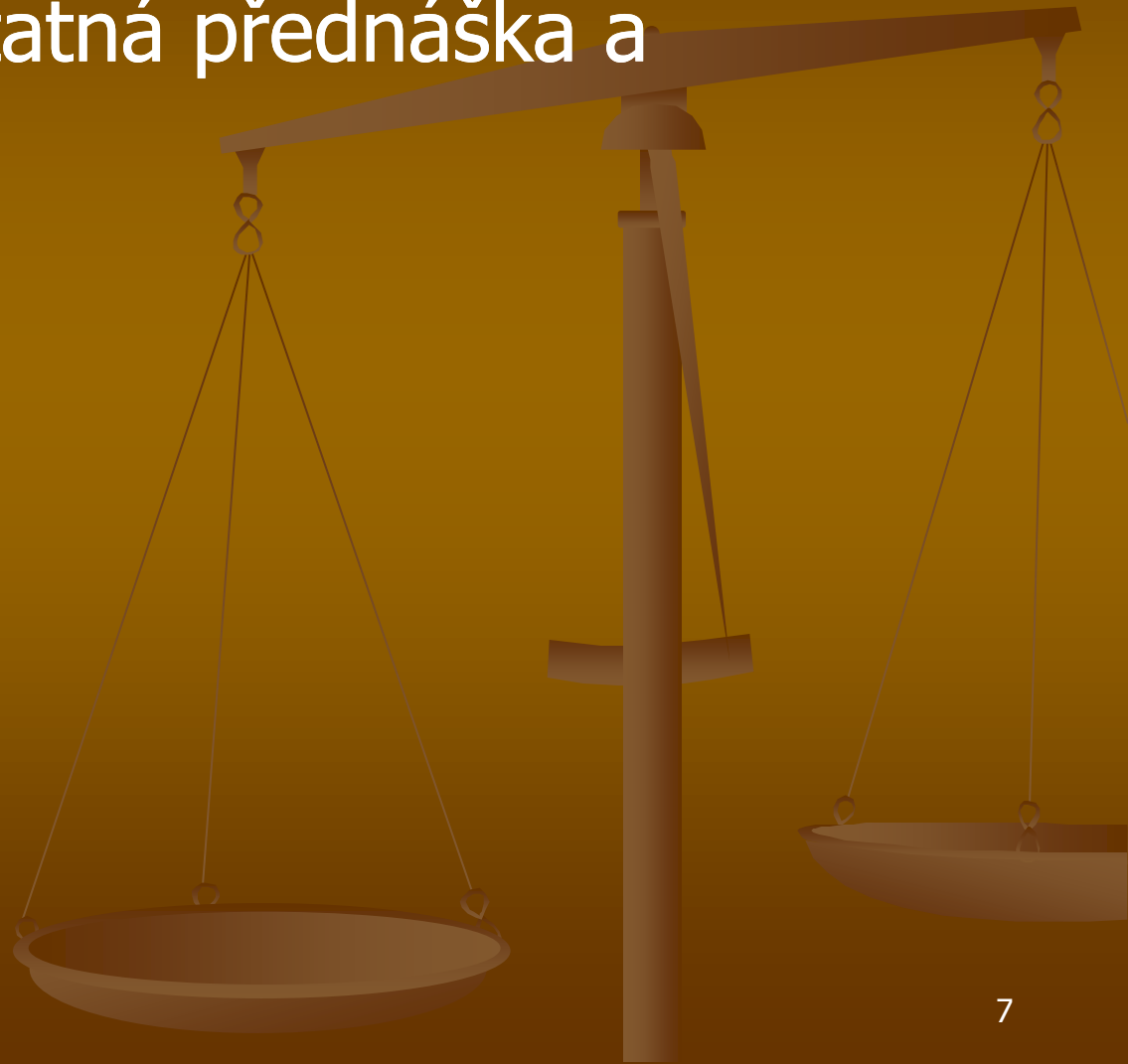
- Čl. 2 odst. 4
  - „**veřejnost**“ znamená **jednu nebo více fyzických nebo právnických osob** a - v souladu s vnitrostátní právní úpravou nebo praxí - jejich sdružení, organizace nebo skupiny;
- Čl. 2 odst. 5
  - . **„dotčená veřejnost“** je veřejnost, která je - nebo může být - ovlivněna environmentálním rozhodováním, *anebo* která má na tomto rozhodování určitý zájem; pro účely této definice se u nevládních organizací podporujících ochranu životního prostředí a splňujících požadavky vnitrostátních právních předpisů předpokládá, že mají na environmentálním rozhodování zájem.

Definice veřejnosti v čs. právním řádu

- Výslovně upravena není
- Aarhuská úmluva
  - Úmluva dle čl 10 Ústavy ČR
    - otázka přímé aplikovatelnosti
- Možná různá třídění, jedno z „tradičně“ uváděných
  - jednotlivé fyzické osoby a právnické osoby
    - hájící vlastní zájem
    - reprezentující zájem kvalifikované skupiny osob (zástupce veřejnosti v ÚP, pokud se námitky na základě věcně shodné připomínky týká životního prostředí)
  - neformální skupiny fyzických osob bez právní subjektivity
  - formální skupiny osob podle zvl. pr. předpisů bez právní subjektivity (např. petiční výbor)
  - formalizované skupiny osob s právní subjektivitou (např. občanská sdružení, politické strany, obecně prospěšné společnosti)

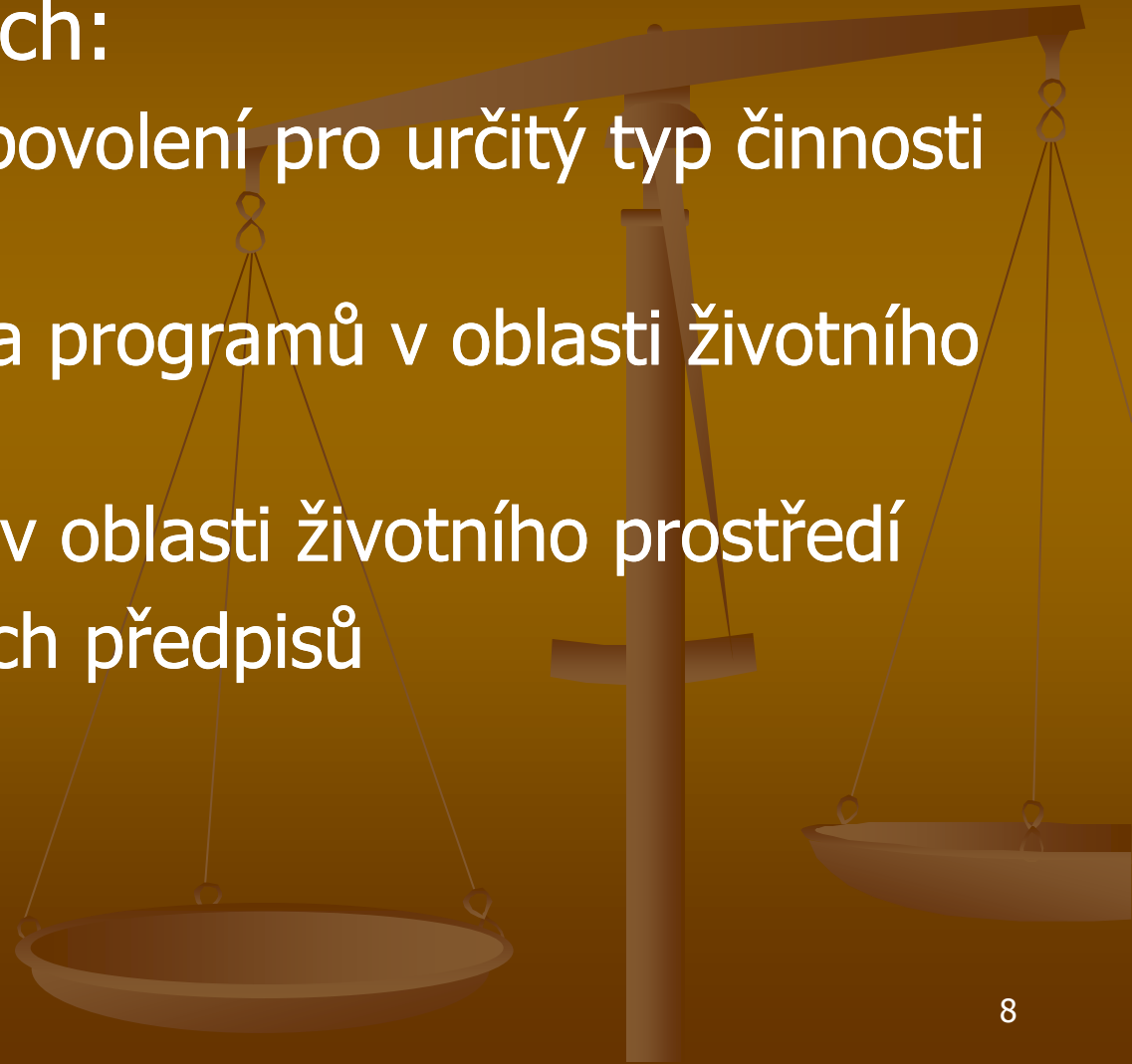
Přístup k informacím

- Viz blíže samostatná přednáška a prezentace

Účasti veřejnosti na rozhodování ve věcech životního prostředí podle Aarhuské úmluvy

- Účast v procesech:
  - rozhodování o povolení pro určitý typ činnosti nebo zařízení
  - příprava plánů a programů v oblasti životního prostředí
  - příprava politik v oblasti životního prostředí
  - příprava právních předpisů

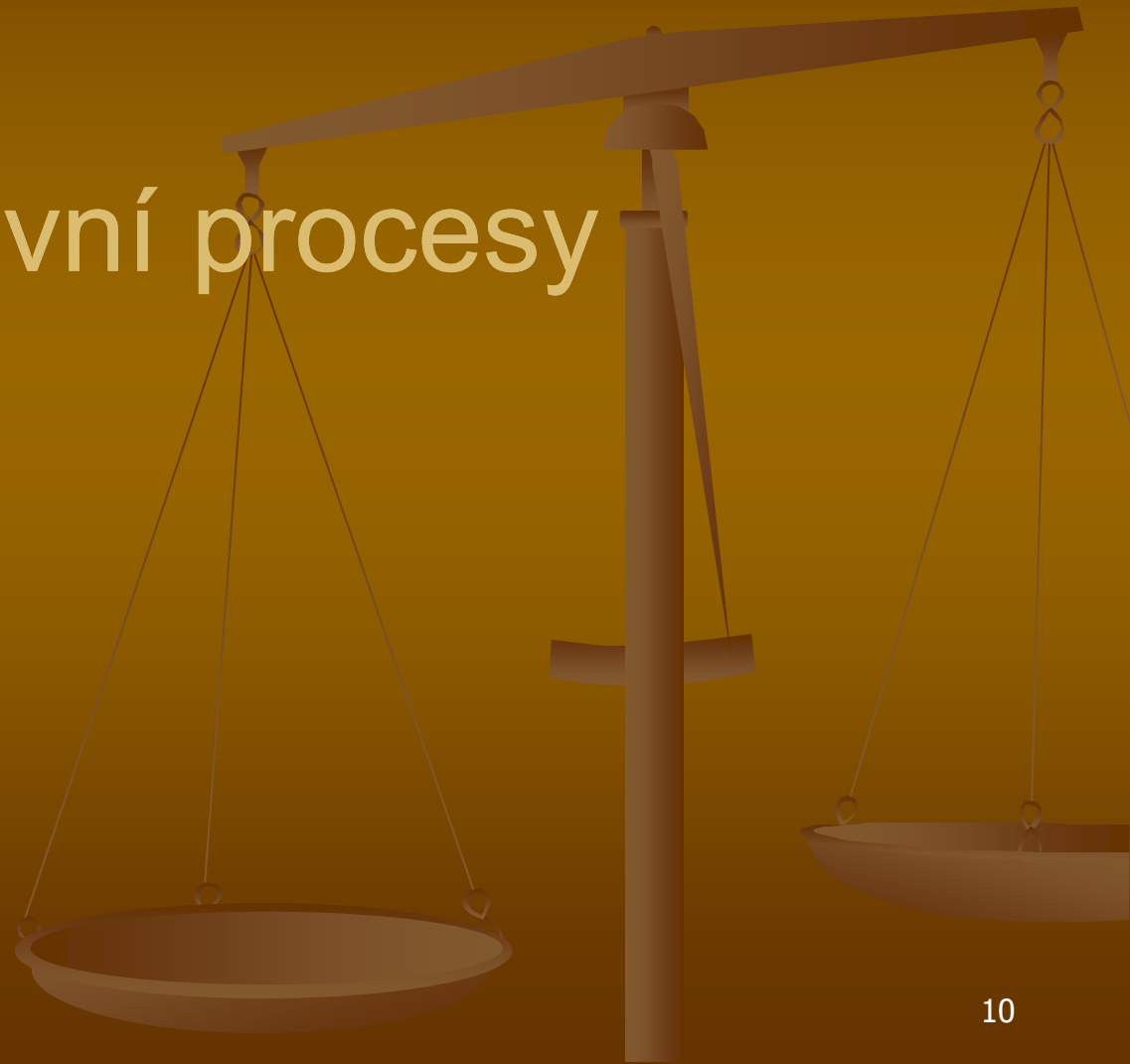

Formy účasti veřejnosti přehled

- výkon práva shromažďovacího
- výkon práva sdružovacího
- výkon práva petičního
- podávání podnětů
- podávání stížností
- výkon práva podílet se na správě věcí veřejných
- účast v místním referendu
- výkon práva na informace
- účast ve správních řízeních
- účast ve správních procesech, které nemají povahu správních řízení
- účast v rámci soudnictví
  - občanskoprávní
  - správní soudnictví
  - trestní
  - Ústavní soud
- uzavírání smluv, dohod
- ostatní formy participace na ochraně životního prostředí
  - Veřejné stráže
  - Zapojení do rad národních parků
  - (Blíže srov. Jančářová, I.: Účast veřejnosti při ochraně životního prostředí, in: Pekárek, M., Jančářová, I.: *ÍPrávo životního prostředí* 9.díl, MU, Brno, 2002)

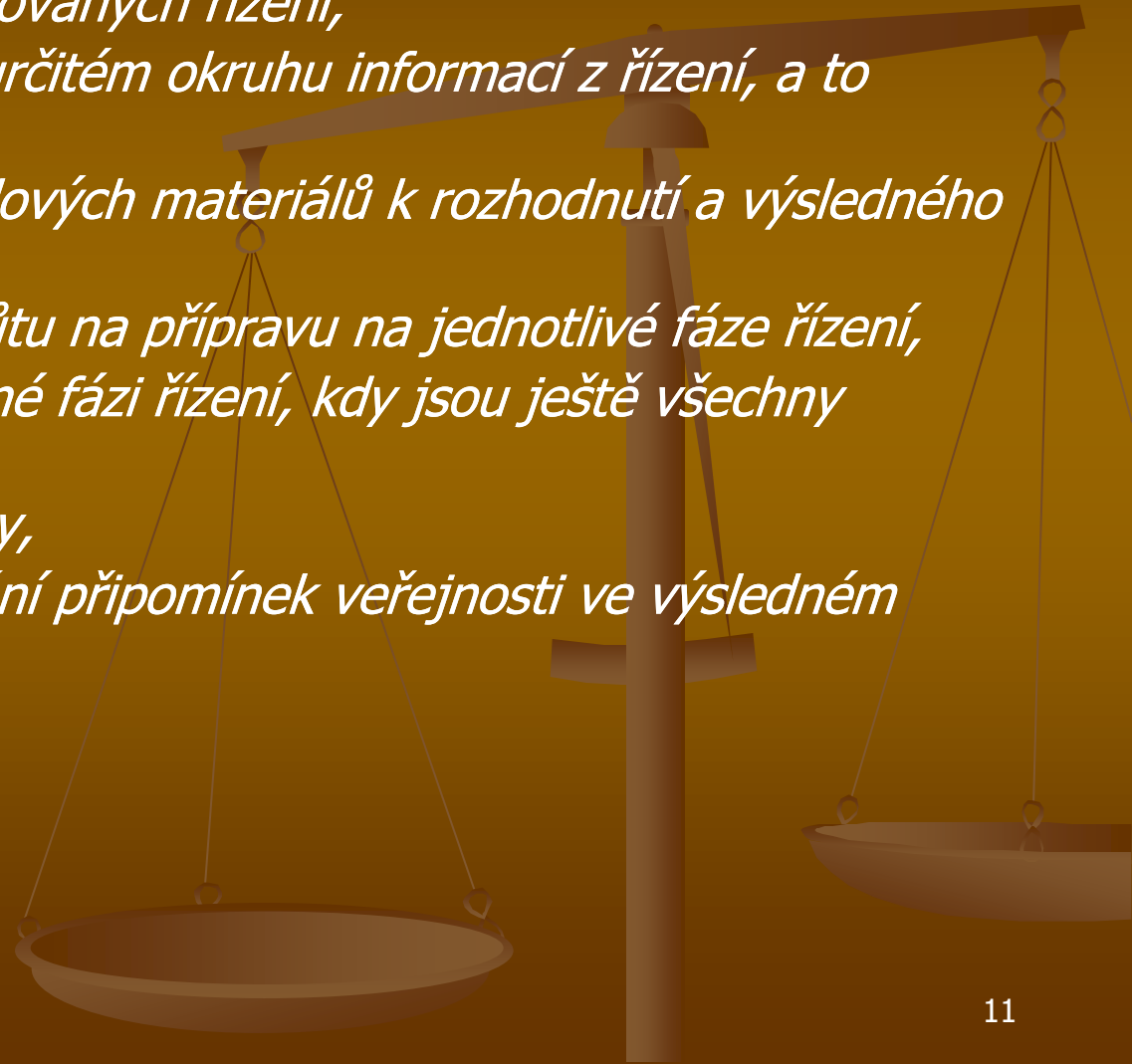

Správní procesy

Základní práva účastníků v procesech

- *právo účastnit se vyjmenovaných řízení,*
- *právo být informován o určitém okruhu informací z řízení, a to přiměřeně, včas*
- *a účinně (včetně podkladových materiálů k rozhodnutí a výsledného rozhodnutí),*
- *právo na dostatečnou lhůtu na přípravu na jednotlivé fáze řízení,*
- *právo účastnit se již v rané fázi řízení, kdy jsou ještě všechny možnosti otevřené,*
- *právo podávat připomínky,*
- *právo na řádné vypořádání připomínek veřejnosti ve výsledném rozhodnutí.*

Připomínky

■ Každý

- Např.:
- v procesech EIA (zákon č.100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí)
- v procesech podle stavebního zákona (zák.č. 183/ 2006 Sb.)
  - **Zástupce veřejnosti**
    - **Specifický prostředek:**
      - **na základě věcně shodné připomínky kvalifikovaného počtu občanů vznáší námítku v zákonem stanovených fázích pořizování územně plánovací dokumentace**
- při projednávání bezpečnostních programů a havarijních plánů (zákon č. 353/1999 Sb.o prevenci závažných havárií)
- v řízeních týkajících se povolení k jednotlivým formám nakládání s GMO (zákon č.78/2004 Sb., o geneticky modifikovaných organismech)

Účastenství ve správním řízení

- podle § 70 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny
  - občanské sdružení nebo jeho organizační jednotka, jehož hlavním posláním je podle stanov ochrana přírody a krajiny) mohou účastnit řízení, při nichž mohou být dotčeny zájmy ochrany a přírody chráněné tímto zákonem.
    - Řízení podle zák.č. 114/1992 Sb.
    - Účast v řízeních podle jiného zákona
      - Stavební zákon
        - Územní řízení (výslovně upraveno)
        - Stavební řízení (dovoditelné výkladem, judikatura)
- Podle § 23 odst. 9 zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, v platném znění
  - „místně příslušná jednotka občanského sdružení nebo obecně prospěšné společnosti, jejímž předmětem činnosti je ochrana veřejných zájmů chráněných podle zvláštních právních předpisů“).

Účastenství ve správním řízení

- **Podle § 7 zákona č. 76/2002 Sb., o integrované prevenci**
  - „občanská sdružení, obecně prospěšné společnosti, zaměstnavatelské svazy nebo hospodářské komory, jejichž předmětem činnosti je prosazování a ochrana profesních zájmů nebo veřejných zájmů podle zvláštních právních předpisů“).
- **Podle zákona č. 254/2001 Sb., o vodách**
  - „občanské sdružení, jehož cílem je podle jeho stanov ochrana životního prostředí“
    - Ve správních řízeních vedených podle vodního zákona
- **Podle § 18 odst. 1 zák.č. 61/1988 Sb. o hornické činnosti**
  - „občané“ jejichž práva a právem chráněné zájmy nebo povinnosti mohou být dotčeny povolení, hornické činnosti dotčeny
- **NE** – v řízeních podle zák.č. 18/1997 Sb. (atomový zákon)
  - § 14 odst. 1 AZ
    - - účastníkem je pouze „žadatel“
      - Judikatura NSS, ÚS

Přístup k právní ochraně

Přístup k právní ochraně

- možnost napadat správní akty či opomenutí správních úřadů i soukromých osob u nezávislého a nestranného orgánu. Aarhuská úmluva toto oprávnění dále dělí na tři oblasti:
  - soudní ochrana přístupu k informacím,
  - soudní ochrana účasti veřejnosti,
  - soudní ochrana životního prostředí „obecně“.

Čl. 9 odst. 3 Aarhuské úmluvy

- každá strana zajistí, aby osoby z řad veřejnosti splňující kritéria, pokud jsou nějaká stanovena ve vnitrostátním právu, měly přístup ke správním nebo soudním řízením, aby mohly vznášet námitky proti jednání, aktům nebo opomenutí ze strany soukromých osob nebo orgánů veřejné správy, jež jsou v rozporu s ustanoveními jejího vnitrostátního práva týkajícího se životního prostředí.
  - Problém s přímým účinkem cit. ustanovení
  - Předběžná otázka k ESD
    - Nejvyšší soud Slovenské republiky – sp.zn. 5 Sžp 41/2009 ze dne 22.června 2009